

ZNANSTVENI SKUP O EUZEBIJU FERMENTŽINU

Našice, 19. do 20. rujna 1997.

Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti – Zavod za znanstveni rad u Osijeku, Franjevački samostan Našice, Poglavarstvo grada Našice i Ogranak Matice hrvatske Našice organizirali su 19. i 20. rujna 1997. godine znanstveni skup "Život i djelo Euzebija Fermendžina". Zavičajni muzej Našice i Franjevački samostan Našice tom su prigodom u Pejačevićevu dvorcu priredili izložbu "Euzebije Fermendžin od Vinge do Našica". Na znanstvenom je skupu znanstvenim i stručnim saopćenjima sudjelovao 21 predavač. Predavači su u izlaganjima obuhvatili, sagledali i opisali Euzebija Fermendžina kao istaknutoga člana Kapistranske franjevačke provincije (danas Hrvatska provincija Svetih Ćirila i Metoda), glasovitoga upravnika i uglednoga člana Franjevačkoga reda, velikoga povjesnika i poznavaoa prilika među južnoslavenskim narodima i veoma zaslužnog autora mnogih objavljenih povijesnih izvora za opću povjesnicu tih slavenskih naroda, posebice hrvatskoga naroda u Bosni i domovini Hrvatskoj.

Među temama obrađenim na znanstvenom skupu, budući da je tematika bila veoma opširna i raznovrsna, u ovom prikazu ističemo: Katolička crkva u Banskoj Hrvatskoj od Austrijskog konkordata do prvog Katoličkog kongresa u Zagrebu 1900. godine (V. Kapitanović); Slavonija pod nagodbenim sustavom 1868-1918. (F. Potrebica); Pastirski pohodi biskupa J.J. Strossmayera u Đakovačkoj i Srijemskoj biskupiji (P. Aračić); Vinga – rodni kraj Euzebija Fermendžina (M. Tjinkul); Fermendžinov životni put (I. Damiš); Našice u vrijeme Kršnjavoga i Fermendžina (J. Waller); Fermendžinova uloga u vodstvu Franjevačkoga reda za boravka u Rimu (F. E. Hoško); Fermendžinovi izvori u heterodoksnom kršćanstvu na hrvatskim prostorima (F. Šanjek); Bosna Srebrena između dvaju Fermendžinovih kanonskih pohoda (M. Karamatić); E. Fermendžin i Podunavlje (A. Sekulić); E. Fermendžin i "Annales minorum" Luke Waddinga (B. Pandžić); Fermendžinovi objavljeni povijesni izvori, posebice izvori za hrvatsku povijest (J. Barbarić); "Acta Croatiae" (V. Frkin); Fermendžinovi listovi o Rafaelu Levakoviću (N. Kekić); Fermendžinovi izvori za povijest 17. i 18. stoljeća Đakovačke ili Bosanske i Srijemske biskupije (A. Šuljak); Fermendžinovi prilozi o diplomatskim nastojanjima Aleksandra Komulovića među Slavenima krajem 16. stoljeća (I. Balta) itd.

Tko je bio Euzebije Fermendžin? U svijetu se zvao Martin, a u Franjevačkom redu dobio je ime Euzebije. Rođen je 20. rujna 1845. u Vingi (tada Mađarska, danas Rumunjska). U Franjevački red ušao je 1862. Završio je filozofiju i teologiju. Na Bečkom sveučilištu upotpunjuje studij. U Iloku, na Učilištu Kapistranske provincije za filozofiju, predaje filozofske predmete. Položivši ispit iz biblijskih znanosti, postao je lektor odnosno profesor teologije. Poglavar je više samostana u Kapistran-

skoj provinciji. Generalni ministar Franjevačkoga reda pribrojio ga je generalnim definatorima svekolikoga reda, pa je kao takav 1882. godine pozvan u Rim. Nakon šestogodišnje službe kao definator reda, imenovan je ljetopiscem Franjevačkoga reda, pa tu službu obavlja sve do svoje smrti. Štogod mu je vremena preostalo od službi u redu, koristio je na istraživanja povijesnih izvora, transkripciju i drugu obradbu povijesnih dokumenata. Ljubav prema pisanim spomenicima ispunjavala je veliki dio njegova života. U nekrologu poslije njegove smrti tadašnji je njegov provincijal napisao: 'Kolikom je brižljivošću istraživao svačiju starinu, i tuđinsku, tolikom je gorućom željom također proučavao i domaću povijest. Njome je zaista toliko izgarao, da je smatrao kako mu ne treba štedjeti nikakva truda, da po cijeloj Europi prikuplja dokumente što rasvjetljuju povijest Franjevačkoga reda. Mnoge je krajeve obišao da prikupi pisane spomenike. O tome svjedoči Napulj, Vatikanska knjižnica i arhiv, Arhiv Propagande, Zemaljski arhiv u Zagrebu itd. Mnoge je dokumente za povijest Južnih Slavena, a koji nisu bili poznati hrvatskim povjesničarima, tiskom u više svezaka objavio. Glavna su mu djela *Acta Bosnae*, *Acta Bulgariae* i *Acta Croatiae ecclesiastica*. Ta su djela učenoga muža posvuda primljena s odobravanjem. Zagrebačka pak Akademija znanosti u znak priznanja izabrala je Euzebija svojim dopisnim članom'. Tako poslije Fermendžinove smrti njegov provincijal o njemu. Umro je u Našicama, kamo je bio stigao iz Rima zbog oporavka svoga zdravlja. Dogodilo se to 25. lipnja 1897. godine.

U probuđenom zanimanju za dokumentiranom povijesnom znanošću u Hrvata tijekom 19. stoljeća, odnosno traganja za povijesnim izvorima u Hrvatskoj i inozemstvu, visoko i zaslužno mjesto pripada Euzebiju Fermendžinu. To dokazuje njegov rad na Diplomatičkom zborniku i suradnja s T. Smičiklasom te brojne zbirke objavljenih povijesnih izvora, o čemu opširnije u zasebnoj raspravi o Fermendžinovu radu na povijesnim izvorima. Nažalost, *Acta Croatiae*, za povijest hrvatskoga naroda najzanimljivija zbirka povijesnih izvora, još je u rukopisu i čeka pogodno vrijeme da bude objavljena.

Josip Barbarić